

לב המזעזעים

עלון חודשי בענייני הלכה ומנהגים, מתוך סדרת הספרים "לב המזעזעים"

הלכות והליכות בעניין "אמירת שבת שלום"

גיליון קע"ח

זכירת השבת - גוט שאבעס

חידושים וליקוטים סימן לא).

טעם אחר: לפי שבברכת כהנים יש ט"ו תיבות, ותיבה אחרונה היא שלום, והנה ביום חול יש י"ב סעודות [ב' סעודות בכל יום] וביום שבת קודש יש ג' סעודות וביחד עולה לט"ו סעודות, וט"ו סעודות אלו מושפעים מט"ו תיבות של ברכת כהנים, לכן בשבת אומרים שבת שלום כיון שרק על ידי שיש ביום השבת סעודה נוספת שהיא סעודה שלישית נשלמה הסעודה שהיא כנגד שלום (בן איש חי הקדמה פרשת נשא שנה א על פי אדרת אליהו בשם רבני אשכנז).

טעם אחר: בברכת כהנים בפסוק (במדבר ו כו) "ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום" יש ז' תיבות כנגד ז' ימים ומילת שלום כנגד יום השבת שהוא השביעי ולכן אומרים "שבת שלום" (עיין שו"ת קרית חנה דוד חידושים וליקוטים סימן לא).

טעם אחר: כדי שנזכור את דברי הירושלמי (שבת פרק טו הלכה ג) "אמר רב חנינא מדוחק התירו לשאול שלום בשבת" ולכן אנו אומרים שבת שלום להזכיר ולעורר את האדם, דע לך שבת היום והתירו לך לומר אבל דברים בטלים יש לך למעט ככל האפשר (קובץ אור תורה תמוז תשלז עמוד נה הערה 1).

טעם אחר: יש לבאר על פי הגמרא בשבת (פו, א) שהתורה ניתנה בשבת, ואיתא במדרש (חזית על הפסוק שה"ש ח יג) "היושבת בגנים חברים" אמר הקב"ה לישראל בשבת שייגביהו קולם בתפילה כדי שישמעו מלאכי השרת שהם חברים, ותנו דעתכם שלא תשנאו זה את זה ולא תקנאו זה את זה ולא תחרו זה את זה ולא תביישו זה את זה שלא יאמרו מלאכי השרת לקב"ה תורה שנתת להם לישראל אינן עוסקים בה והרי איבה שנאה וקִינָה ותחרות ביניהם ואתם מקימים אותה בשלום, ומבואר שבשבת הקב"ה מזהיר את ישראל שיהיו בשלום, וכמו שנאמר (שמות יט ב ברש"י שם) "ויוחן שם ישראל נגד ההר כאיש אחד בלב אחד" לכן ניתנה תורה בשבת שיתנו לב מידי שבת בשבתו שהתורה ניתנה בשבת כדי שנהיה מאוחדים בשלום ובמישור בין ביום החול בין בשבת (נפש כל חי להגר"ח פלאגי מערכת תורה אות לא).

טעם אחר: על דרך מה שכתוב (זוהר ח"ג דף שא) שבע צדיקים (שבעת הרועים) הם כנגד שבעה ימי השבוע ויום השבת הוא כנגד יוסף הצדיק, והוא סוד השלום ולכן אנו אומרים שבת שלום (אור החיים ויקרא יט ג).

מנהגם של ישראל, כשפוגשים איש את רעהו בשבת אומרים לו "שבת שלום" והוא עונה "שבת שלום ומבורך".

מקור המנהג: מהשל"ה שכתב "יזכור בפיו קדושת שבת, וקבלתי, אדם המבקר לחבירו בשבת שחרית, לא יאמר לו כדרך שאומר בחול צפרא טבא, רק יאמר לו שבת שלום או שבת טוב"

והטעם: לקיים מה שנאמר (שמות כ ח) "זכור את יום השבת לקדשו" (באר היטב שז ב בשם השל"ה מסכת של"ה נר מצווה אות ס, משנ"ב שז ס"ק ה).

טעם אחר לליל שבת: לפי שאי אפשר לומר לילה טוב בשבת, **והטעם:** לפי שבשבת אין לילה כלל כי כולו אור, ולכן לא כתוב בשבת (בראשית ב ג) "ויהי ערב ויהי בוקר", כי ליל שבת מאיר יותר מימי השבוע, ולילה כיום יאיר כחשיכה כאורה, ולא שייך לקרותו בשם ערב [ולפי"ז בוקר טוב שייך גם בשבת] (טעמי המנהגים עניני שבת תכח).

הטעם שבשבת אומרים "שבת שלום" וככל החגים אנו מאחלים "חג שמח"

לפי שענין אמירת שבת שלום הוא כדי לעורר את האדם שישירה בביתו שלום וימנע ממחלוקת, ובפרט בשבת שלא יגיע לידי כעס וקטטה עם אנשי ביתו (פלא יועץ בספרו יעלזו חסידים אות ת"ת תתל"ט ד"ה דכתיב).

טעם אחר: לפי שביום חול הגוף והנשמה הם תרתי דסתרי ואין שלום ביניהם מה שהגוף רוצה לאכול ולשתות אין להנשמה נחת מזה אבל בשבת שגם האכילה והעשיה לכבוד שבת יש בהם קדושה אם כן בשבת יש שלום בין הגוף והנפש ולכן מברכים שבת שלום (בן יהודה עירובין ג, א, ספר חמודי צבי עמוד קו).

טעם אחר: על פי דברי חז"ל (הובא בשבח פסח על הגדה של פסח) בתחילה ברא הקב"ה ששה ימים ובכל יום היה כ"ח שעות החלו הימים לריב כל אחד אומר אני אמלך, מה עשה הקב"ה נטל ארבע שעות מכל אחד, ועשה מהם שבת והמליך אותה על ששת הימים, וכיון שעל ידי השבת נהיה שלום בין כל הימים לכך אומרים בו שבת שלום לרמוז כשם שבבריאת העולם עשתה השבת שלום בבריאה, כן אנו מאחלים זה לזה שתעשה השבת שלום בין איש לרעהו (שו"ת קרית חנה דוד

להצלחת הכחור החשוב דוד בן חיה חנה לזיווג הגון ולהצלחה ככל העניינים

שאלת שלום: במשנה סוף ברכות שנינו שהתקינו לשאול את שלום חבריו בשם, והיינו כגון אמירת "שלום" שהוא משמותיו של הקדוש ברוך הוא, וכיו"ב, ומשום עת לעשות לה' הפרו תורתך ע"ש.

מנהג הספרדים: הספרדים נהגו לומר בשבת "שבת שלום" ומקיימין בכך התקנה.

מנהג בני אשכנז: מנהג בני אשכנז שאומרים שבתא טבא ("גוט שאבעס"), ויש לומר שהטעם כמבואר בזה"ק (פרשת יתרו דף פח ע"ב, בתיקונים שבסידור ליום השבת) מהו שבת שמא דקוב"ה שמא דאיהו שלים מכל סטרוי ע"ש, ואם כן המילה "שבת" לבד הוא כהזכרת שמו יתברך, ואולי מספיק בו כמו שלום לרמז להשם יתברך (תשובות והנהגות חלק ד סימן מח).

כוונה בברכת "שבת שלום"

כשאומר שבת שלום, יכוון שרוצה לומר שבזכות שבת, יהיה לך שלום, והעונה אומר "בזכות שבת יהיה לך שלום ותהיה מבורך" (פלא יועץ סוף שער ברכות).

מסופר על המשגיח הגר"י לוינשטיין שקיבל על עצמו כשבאים לאחל לו "גוט שאבעס" מכווין לבו שבאמת לכל אחד ואחד יהיה גוט שבת [שבת טובה] (ספר אבני שלמה מהגר"ש וולבא בהספדו על המשגיח הגר"י לוינשטיין זצ"ל וכן מובא בקובץ זכרון יחזקאל, ומופת יחזקאל עמוד סט).

הטעם שחברו משיב לו "שבת שלום ומבורך" (שו"ת מהר"י ברונא סימן קיג, דעת זקנים על הפסוק דברים כ י, עיין ספר חסידים אות יח).

מנהג זה לומדים מהפסוק (רות ב ד) "והנה בועז בא מבית לחם, ויאמר לקוצרים ה' עמכם, ויאמרו לו יברכה ה' וכתב האלשיך (רות שם) שלמדנו שצריך המשיב שלום להוסיף על השואל בשלומו שהרי הוא ברכם שיהיה ה' עמכם, והם הוסיפו שלא בלבד שיהיה ה' עמו אלא גם יברכהו הוא יתברך בעצמו והיינו שמה שהשיבוהו "יברכה ה'" הוא הוספת ברכה על שבירכם "ה' עמכם".

וכעין זה מצאנו (ברכות ג, א) שרבי יוסי ססיפר על אליהו הנביא פעם אחת הייתי מהלך בדרך וכו' אמר לי "שלום עליך רבי" ואמרתי לו "שלום עליך רבי ומורי".

הטעם שבשבת גם אלו שאינם שואלים בשלום חבריהם כיום חול אומרים שבת שלום

לפי שביום חול אדם ממהר לעסקיו ועניניו, מה שאין כן בשבת באה שבת באה מנוחה ופנויים מעסקיהם ויכולים להתייחס זה לזה בנחת וכבוד.

אמירת שבת שלום בערב שבת

יש שהקפידו שלא לומר שבת שלום בערב שבת, והטעם: כיון שיש בזה צד של קבלת שבת (הגרש"ז א ספר ועלהו לא יבול ח"א עמ' קלו).

מסופר שפעם אחת אמר אחד להגרש"ז אורבך גוט שבת כשהלך הגרש"ז לתפילת מנחה בערב שבת סמוך לקבלת

שבת ואמר לו הגרש"ז איך אתה אומר גוט שבת לפני שהתפללת מנחה הרי דעת רעק"א היא שבזה מקבלים שבת וממילא אם מתפללים אחר כך מנחה זה תרתי דסתרי אמנם לא נפסק להלכה כרעק"א אך גם אין רעק"א קטלא קניא שאפשר להתעלם ממנו ולכן ראוי לומר גוט שבת ואת הערב מבליעים בשקט (ספר ועלהו לא יבול ח"א עמ' קלו).

והסביר הגרש"ז שדברי רעק"א מופיעים בגליון על השו"ע ס' רע"א וזהו חידוש גדול מאוד כי אנשים אינם מתכוונים לקבל עליהם שבת באמירת שבת שלום ויש כאלו שכבר אומרים שבת שלום מיום שישי בצהריים רואים מזה שפשיטא שבאמירת שבת שלום אינם מתכוונים בדווקא לקבל עליהם שבת, ואף שאין הלכה כרעק"א בעניין זה מכל מקום מכיוון שרעק"א אמר את זה כדאי להיזהר בכך וראוי לומר "גוט ערב שבת" (שלחן שלמה רסג הערה ה).

ויש אומרים שאין לחשוש והטעם: לפי שאין זה מוכרח שבאמירת גוט שבת מקבל הוא שבת עכשיו רק אומר שיהיה טוב לחבירו בשבת הממששת ובאה ואף להגרע"א אין בזה קבלת שבת דאין מתכוין לזה כלל ורע"א מירי כשהגיע לילה ואומר גוט שבת בזה ס"ל דזהו זכירה ויוצאין ידי חובת קידוש כיון שכבר נכנסה השבת ומזכירו, אבל לפני שבת כשמברך אינו מוכח בדבריו שמקבל אלא מברך אותו כשתגיע השבת יהיה טוב לו, ומכל מקום לכתחילה אולי טוב להמנע שמא יתכוין שכבר שבת, והיינו אפילו יאמר "גוט שבת" יתכוין להדיא שאינו מתכוין למצות זכירה (שו"ת תשובות והנהגות ד נט).

אמירת שבת שלום בכניסתו לביתו

יש אומרים: שיש לומר שבת שלום בקול רם ובשמחה יתירה בשעת שנכנס לביתו [לאחר תפילת ערבית], והטעם: לפי שהוא כחתן המקבל הכלה בשמחה גדולה (כה"ר ס' פרי עץ חיים בשער הנהגות הסעודה פרק אב ו בשם האר"), **ויש אומרים:** שיאמר כן שלש פעמים (מנהגי ספינקא הקדמת אור עינים ח"ב כלל כא).

[וכל הספרדים נוהגים בזה שאומרים "שבת שלום" בקול רם ובשמחה כשבאים לביתם].

לימוד זכות על קהילות שנשכח המנהג הזה

לפי שסמכו על הפתיחה שפותחים תיכף בבואם לביתם "שלום עליכם" (סידורו של שבת שורש ב ענף ב עלה ג).

כוונה שלא לצאת ידי חובת קידוש

יש אומרים: כשאדם בא לבית ומקדים בברכה את אשתו ובני ביתו בברכת "שבת שלום" צריך לכוון שלא לצאת באמירה זו ידי חובת הקידוש, והטעם: לפי שמדאורייתא יוצאים ידי חובה בקידוש בדברים לזכור את יום השבת ועל ידי שאומר שבת שלום הזכיר את קדושות השבת בדברים ואם כן מהתורה יצא ידי חובת הקידוש ואינו חייב בקידוש אלא מדרבנן ומאידך אשתו חייבת בקידוש מהתורה ואין דרבנן מוציא חיוב שחייב מהתורה (עיין ביאור הלכה רע"א א ד"ה דאיתקש בשם הגרע"א).

אמירת האשה שבת שלום לפני הקידוש

יש אומרים: שטוב שהאשה תאמר לפני הקידוש שבת שלום, **והטעם:** כדי שתצא ידי חובת הקידוש מדאורייתא כדברי הרע"א (או"ח רע"א א סד"ה שם בא"ד) ואפילו שאינה מתכוונת לצאת בזה ידי קידוש מ"מ גם הבעל כשהזכיר שבת בתפילה לא התכוון לצאת ידי חובת קידוש (שו"ת אור לציון פרק כ אות א).

אמירת שבת שלום בשבת בשעת מנחה

יש הנוהגים: שאין אומרים בשעת מנחה זה לזה שבת שלום, **והטעם:** משום שמראים עצמם כאבלים שאסורים בדרישת שלום משום שבשבת במנחה הוא זמן פטירת יוסף הצדיק, משה רבינו, דוד המלך (ספר ברית כהונה בחלק גאולי עולם מנהגי ג'רבה בעמוד תר אות ה).

אמירת שבת שלום לרב בית הכנסת

נהגו העולם לעבוד לפני רב בית הכנסת לברכו בברכת "שבת שלום" ולהתברך ממנו בברכת "שבת שלום" (לקט יושר ח"א עמוד קט ענין א).

והטעם בפשוטו: כדי לכבדו.

טעם אחר: כדי שיושפע עליו קדושת שבת מכח רבו (סידור ר' שבתי עמוד פב), **וביאור הענין** כיון שבשבת וראש חודש יש בהם תוספת קדושה שהרי יש בהם קרבן מוסף, יש מקום לקבל פני רבו, לפי שגם על הרב נתווסף אז שפע להשפיע על תלמידיו (שו"ת נודע ביהודה או"ח סימן צד).

טעם אחר: להקביל פניו בשבת ולקבל מהארת פניו.

מקור לקבלת פני רבו בשבת: מהגמרא (סוכה כז, ב) שאומרת מנין שחייב אדם לקבל פני רבו ברגל שנאמר (מ"ב ד כג) "מדוע את הולכת אליו היום לא חודש ולא שבת" מכלל דחודש ושבת מיחייב אינשי לאקבולי פני רבו.

וכן מצינו בשו"ע (או"ח שא"ס) שכתב היה הולך לדבר מצווה, כגון להקביל פני רבו, **ופירוש המג"א** (שם ס"ק ז) שהחיוב הוא רק ברגל אבל בשבת וחודש אין חיוב אלא מצווה. **ובביאור הלכה** (רי"ס שא"ס ד"ה לקביל) כתב שהוא דחוק.

בפירוש ר"ח כתב שאם הוא רחוק אינו חייב להקביל פניו אלא ברגל, ואם הוא קרוב מחוייב להקביל פניו אפילו בחודש ובשבת.

הריטב"א (שם ד"ה להקביל) כתב שאם הוא בעיר חייב לראותו בכל יום, ואם הוא חוץ לעיר במקום קרוב פעם אחת בשבוע או בחודש, וזה הענין אצל השו"מ שאמר לה (שם) "מדוע את הולכת אליו היום, לא חודש ולא שבת"

נתינת יד באמירת שלום עליכם

הטעם לתקיעת כף – לחיצת יד

יש אומרים: שתקיעת כף היא מעשה של חיבה ורעות (בשדה חמד כרך ז' מערכת חתן וכלה עמוד סוף ד"ה ואני ההדיט).

ובשו"ע המקוצר כ' ששמע שהתחיל מכך שהיו עושים כן האבירים לסימן שאינו מחזיק כלי זיין (שו"ע המקוצר).

ויש שנהגו ליתן ידיים

רבים וגדולים נהגו ליתן ידיים (בן איש חי בספרו עוד יוסף חי פרשת נשא).

וכן הוא מנהג אירופא שכשיבא אורח לבית חבירו ואהובו יאחז האורח בכף בעה"ב או האשה בבעלת הבית וכן להיפך ויאחזו בכפם זה בזה אחיזה חזקה, וזה הוא אות החיבה והשלום.

ראייה לדבר: מהמשנה (אבות פרק ו משנה ט) "ונתן" לי שלום והחזרתי לו שלום דמשמע לשון נתינה שנתן משהו וזהו היד שהושיט (שו"ת נחלת שבעה סימן עד לענין אמירת שלום).

והטעם: שברכת כהנים תלוי ב'ידי' הכהנים כמבואר בתוס' (יבמות ז, א), וכן בגמ' שבת (סב, ב) אי' אנא משאי מלא חפנאי מיא ויהבו לי מלא חפנאי טיבותא, ומוכח מזה שיש שייכות לברכה עם הידים (בא"ח בספרו עוד יוסף חי, הגר"א"ל שטיינמן זצ"ל בספר צדיק כתמר יפרח פל"ו).

טעם אחר: לרמז על ברכת כהנים כיון שיש בכל יד י"ד פרקי אצבעות, בכל אצבע שלש ובאגודל שנים הרי י"ד ולכן קוראים אותו יד ונותן יד לרמז על ברכת כהנים שיש בו י"ד תיבות עד תיבת שלום ומוספים ואומרים שלום כנגד התיבה האחרונה שבברכת כהנים (עיין בא"ח שם).

מקור נוסף לנתינת ידים מיעקב אבינו: בפרשת ויחי (בראשית מח יד) נאמר שיעקב הניח ידיו על ראש אפרים ומנשה ושכל את ידיו ויוסף רצה לשנות הדבר, ואם אין ענין בנתינת יד מדוע נתן יעקב את ידיו עליהם, וגם מה ענין על מי יתן יד ימין ועל מי יתן יד שמאל מוכח שיש בברכה ענין של נתינת היד על ראש המתברך, **והטעם:** לפי שעל ידי הושטת היד נעשה קירבה יתירה בין המברך והמתברך ומתחזקת בזה מעלת הברכה (הגר"א דסלר זצ"ל הובא בספר בד קודש בראשית פרשת ויחי).

מנהגו של הר' גדליה איזמן

הג"ר גדליה איזמן זצ"ל הקפיד בברכת השבת שאחר התפילה בישיבה לתת ידו לכל אחד מהעוברים לפניו, ואמר פעם להגר"א לאפיאן זצוק"ל כי הוא נוהג כך אף שבקעלם לא נהגו כך, כדי לקרב הלבבות ושלא יחצוץ חילוק הדורות וארצות המוצא החלוקים בין בני הישיבה העוברים לפניו.

ויש שלא נהגו ליתן יד באמירת שבת שלום

וכך כתב הגרשז"א שלא היה נהוג במקומותינו לברך בהושטת יד אלא לבא מן הדרך ובזמני שמחה, והוסיף ששמע מהחזו"א שאמר בדרך צחות "ידו של אדם אינה כהפקר שיתפסנה כל אחד כחפצו" (הגרשז"א הליכות שלמה ר"ה פ"א הערה 60) והביא מהגרשז"א אלפנדרי זצ"ל שהקפיד ביותר לא ליתן יד באמרו שלא מצינו כן במקרא ובדברי חז"ל, והוא מחוקות הגויים.

בספר בד קודש (בראשית פרשת ויחי מעלת יד ימין) מביא שמרן הגרי"ז לא נעם לו ענין לחיצת ידים וכשהיה מברך בברכת

שלום עליכם או שבת שלום היה משתמט להושיט את ידו למתברך ואפילו אם היו מושיטים לו יד היה רק נוגע בעלמא לצאת ידי חובת המושיט ולא היה לוחץ וטעמו דמהיכי תיתי שיש ענין לחיצת ידים ומה שייך עניין זה לברכה).

במנהגי אמירת שבת שלום

שבת הגדול - שבת הגדול המבורך

ונהגו המדקדקים לברך איש לרעהו "שבת הגדול ומבורך" (מחזיק ברכה לחיד"א הלכות הפסח), ויש שכתבו "לומר שבת הגדול שלום" (נתיבי עם עמוד קלט), והטעם: לפי שקשה מדוע השו"ע כתב סעיף אחד בכל הסימן לכך שנקרא שבת הגדול למאי נפק"מ ולכן כתבו שיש שנהגו מטעם זה לומר שבת שלום ומבורך כדי שזכור את הנס שנעשה בשבת זו ולכן השו"ע הביא דין זה כדי ללמדנו שאדם צריך לזכור הנס (שו"ת בית דוד קסב).

אמירת שם שבת שלא לצורך

יש הנוהגים: שלא להזכיר שם של שבת ללא צורך, והטעם: כיון שאמרו בזוהר שהוא שמא של הקב"ה (בני יששכר מאמרי שבת מאמר א אות א).

אמירת שבת שלום בבית המרחץ ובמקומות המטונפים

אסור לו לאדם שיתן שלום במרחץ ובמקומו המטונפים, והטעם: משום שנאמר (שופטים ו כד) "ויקרא לו ה' שלום" (שבת י ב) דשם גופיה אקרי שלום (בני יששכר מאמר שבתותו מאמר א סימן פד).

וכן יש בעיה מצד אמירת "שבת", והטעם: על פי מה שכתב בזוהר (שמות פח, ב) שבת שמא דקב"ה (בן איש חי שנה א סוף פרשת ויצא).

אמירת שבת שלום לחברו לפני התפילה

כתב השו"ע (פס"ב) שאסור לומר לחברו שלום קודם התפילה, והטעם: משום ששלום הוא שמו של הקב"ה, ואין ראוי להזכירו על האדם ולכבדו קודם שמכבד להקב"ה, אבל מותר לומר לו צפרא דמרי טוב (בוקר טוב).

אמירת "שבת שלום" לחברו לפני התפילה, יש מתירים לומר שבת שלום (עיין וישמע משה או"ח הלכות תפילה סימן ג).

ויש אומרים: שאסור, והטעם: כיון שאומר שבת שלום מתכוון גם להזכיר עליו את השלום ואין להקדים שלום לחברו לפני התפילה ולכן טוב יותר שיאמר "גוט שאבעס" (הגר"א נבנצאל), ויש אומרים: שיאמר עם נון - שלון (הגר"ח קבוא ברבעון קרית ספר עמוד ג).

אמירת שבת שלום לאבל בשבת

בשבת מותר לומר לאבלים "שבת שלום"

מקור הדין: (שו"ע שפה סעיף ג) מקום שנהגו להיות שואלים

בשלום אבלים בשבת, שואלים. וכתב הרמב"ם שהאבל נותן שלום לכל אדם בשבת, שהוא מכלל דברים שבפרהסיא. ע"כ. וכן המנהג בירושלים, וכמו שכבר נתבאר כן בירושלמי (פרק ב' דברכות הלכה ז'), שבכל ארץ יהודה היו שואלים בשלום אבלים בשבת. ע"ש. וכן נוהגים כיום בירושלים וסביבותיה לומר שלום לאבלים בשבת, בתוך י"ב חודש, וכן כתב בנהר מצרים (הלכות אבלות אות קכד), דבמצרים האבלים נותנים שלום לכל אדם בשבת, ע"פ דברי הרמב"ם מאריה דאתרין, משום דהוי מילתא דפרהסיא, וסברת הרמב"ם הזכירה מן שם סעיף ג.

אמירת שבת שלום לאשה

יש אומרים: שכל איסור שאילת שלום באשה דווקא בלשון שלום עליכם אבל גוט שבת (טוב שבת) גוט יו"ט (טוב יו"ט) אינו בכלל שאילת שלום (לקט יושר או"ח עמוד קי בשמו של התרומת הדשן).

ויש אומרים: שאין לומר לאשה גם גוט שבת, והטעם: כיון שהוא שימוש תדיר של אמירת שלום והווי בגדר שאילת שלום (חוט השני אה"ע כא ו).

אמירת שבת שלום לחילוני כשודאי יענה בגילוי ראש

שלום הוא אחד משמותיו של הקב"ה ואף שבת הוא שמו של הקב"ה (בן איש חי שנה ב פרשת ויצא טז בשם הזוהר), יש אומרים שלכן לא יאמר לחילוני שבת שלום כשודאי יענה כן שהרי יש איסור לומר את שמו של הקב"ה בגלוי ראש (מג"א פד, ב משנ"ב שם ס"ק ו) אלא יאמר לו "גוט שבת" [שבת טוב] ובמקום איבה יש להקל (עלון מאיר דרך מספר כט).

ויש אומרים: שמותר לכתחילה, והטעם: כיון שאין אנו מכונים זה לשם שמים וגם בזמנינו אין שאילת שלום כלל אלא דרך נימוס בעלמא (הגרש"ז א הליכות שלמה תפלה עמוד יט).

אמירת שבת שלום לגוי

נשאל הגרי"ש אלישיב האם מותר לומר לגוי שבת שלום דאולי יש איסור בזה כיוון שהגוי עונה אחריו שבת שלום והרי לפי שיטת רע"א שבזה שאומרים שבת שלום מקיימים מצוות קידוש של שבת נמצא שהגוי כשעונה שבת שלום הרי קיבל את השבת וגוי ששבת חייב מיתה, והשיב הגרי"ש אלישיב בחיך פשוט שאין בזה שום חשש ומותר (בספר וישמע משה עמ' צט).

להעיר את חברו על ידי אמירת שבת שלום

יש אומרים: שיש ליזהר בכך (הגר"ח ק שיער שיח הלכות תפילה תשובה עא), והטעם: כיון שיכול בנקל למצוא דרכים אחרות כדי לעוררו יש להמנע מלהזכיר שם זה (ביאורים וציונים של מח). ויש שלא הקפידו בכך (הגרי"י פישר ז"ל בספרו הליכות אבן ישראל פרק כו תפילת מנחה ה מלואי אבן שם 5).